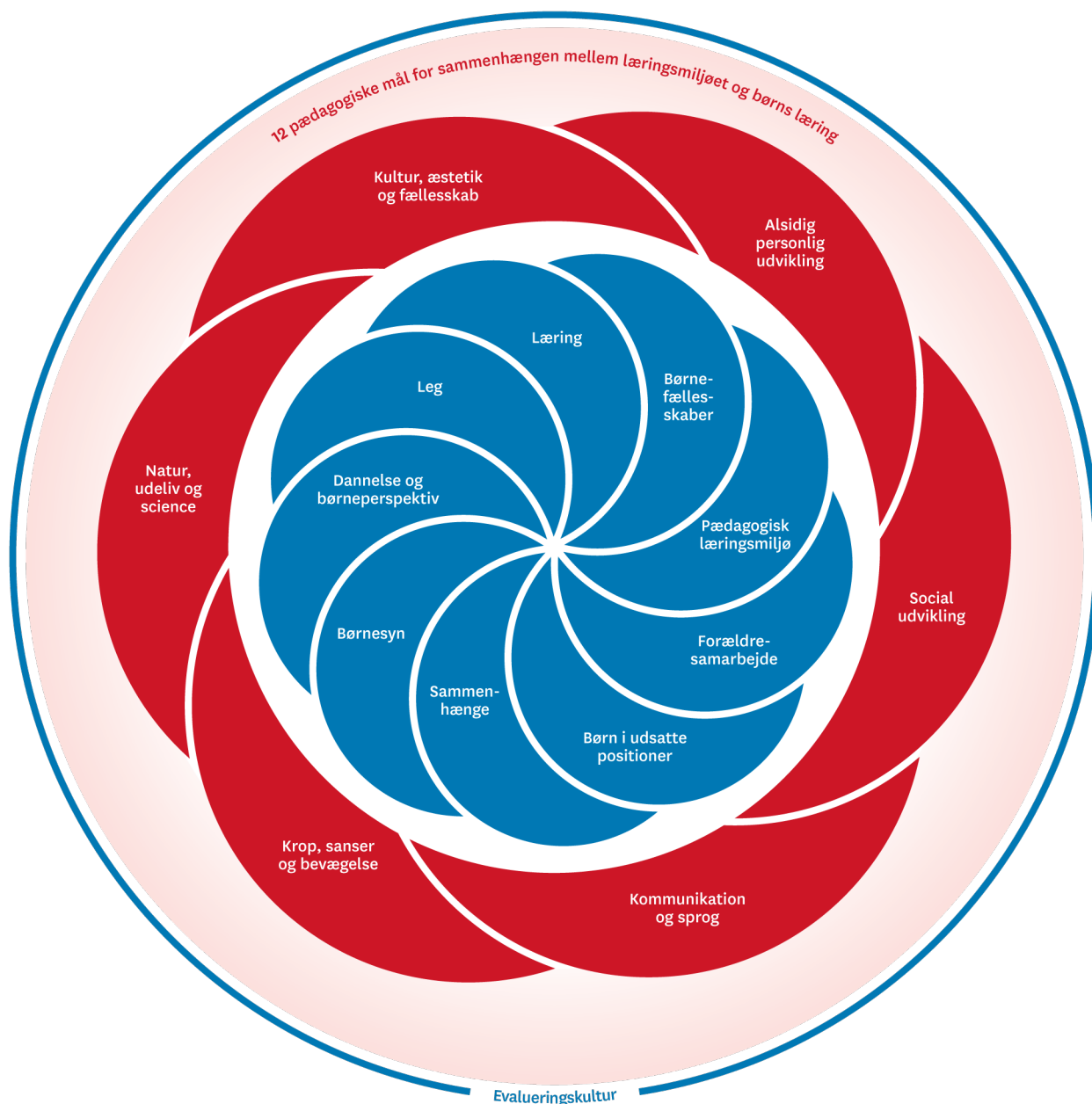

Pædagogisk læreplan for Dagplejen i København 2022

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede

formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan.

Hvem er vi?

Dagplejen er et dagtilbud til de 0 – 2-årige børn. Vi er 3 forskellige medarbejdergrupper – dagplejere, tilsynsførende pædagoger samt administrative medarbejdere. Vi er ca. 100 kommunale dagplejere, der arbejder i eget hjem og ca. 100 dagplejere, der arbejder i flerbørnshuse og gæstehuse.

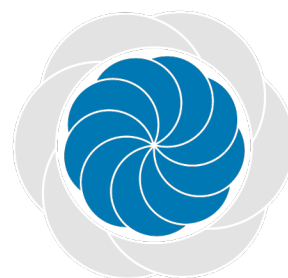
Vi arbejder ud fra dagplejepædagogik – hvor det konkrete liv og den konkrete hverdag danner det vigtigste udgangspunkt for al læring, trivsel, udvikling og dannelse. Dvs. at selvhjulpethed, medbestemmelse på egen hverdag og inddragelse i livet er højt vægtet i den pædagogiske praksis.

I Dagplejen har vi fokus på fællesskab. Det betyder, at vi er interesseret i hinanden, interesseret i hinandens dagplejebørn, hjælper hinanden og at alle trækker sin del af læsset for fællesskabet.

Det betyder:

- Vi er der for hinanden og alle bidrager til fællesskabet
- Vi støtter hinanden og bakker op om hinanden
- Vi husker hinanden på "de gode vaner" i dagligdagen, - både ift. det psykiske arbejdsmiljø, hvor vi har fokus på det, som virker. Og ift. det fysiske, hvor vi dagligt gør hinanden opmærksomme på såvel gode som dårlige vaner
- Vi arbejder med feedback, hvor fokus er på, hvad virker
- Vi arbejder med refleksioner i forhold til, hvordan vi kan videreudvikle praksis sammen
- Vi bevæger os sammen med børnene – og passer på vores egen krop i arbejdstiden – herunder laver styrketræningsøvelser, gymnastik m.v. i det omfang det passer ind i den pædagogiske praksis og kan gøres sammen med børnene
- Vi gør, hvad vi kan for at blive stærkere i vores kroppe i løbet af vores arbejdsdag
- Vi har et kritisk blik på egen praksis
- Vi ser på, hvad børnene kan og hvad de er i gang med at lære
- Vi arbejder målrettet med pædagogik, leg og læring, så vi sikrer et ensartet tilbud til alle børn
- Vi arbejder med at alle børn er naturligt nysgerrige og at børn lærer gennem positive relationer til de voksne samt børnefællesskabet
- Vi arbejder med strukturen for at matche børnenes behov og for at kunne være nærværende med børnene
- Vi er optaget af at understøtte og følge barnets spor

Pædagogisk grundlag

-
- **Børnesyn**
  - **Dannelse**
  - **Børnefællesskaber**
  - **Leg**
  - **Læring**
  - **Læringsmiljøer**
  - **Forældresamarbejde**
  - **Børn i udsatte positioner**

Børnesyn

”Ro til at gro” er vores motto. Det gennemsyrrer alt liv i Dagplejen. Det lille barn har brug for tid til at udvikle sig og tid til at gøre tingene i dets eget tempo.

Barnet har brug for nære og tillidsskabende voksne, som kan skabe gode relationer med det, give det omsorg, nærhed og tryghed.

Børn udvikler sig forskelligt og i forskellig hastighed. Det er en børneret at få lov til at gro i sit eget tempo. Og der er Dagplejens rammer optimale.

Vi arbejder med faglig viden og den voksnes positionering.

Barnet oplever at:

- Det har magten i deres eget liv. Dvs. at de magter at gøre præcis dét, som de kan. Dette kaldes også selvhjulpethed. I Dagplejen ved vi, at hvis vi gør noget for barnet, som det kan selv, så ”stjæler” vi en mulighed for barnet til selv at mestre situationen og at øve sig. Når barnet selv gør tingene, giver det barnet både selvværd og selvtillid. Barnet er kompetent og selvstændig i alt, hvad det selv kan mestre

- De voksne sætter rammerne for livet i Dagplejen og giver barnet omsorg, tryghed og masser af lege- og læringsmuligheder
- Det mødes med optimale forventninger og tillid til dets evner og udviklingsmuligheder
- Det er vigtigt for livet i Dagplejen, og at det er værdifuldt
- Det bliver set, hørt og forstået på dets egne betingelser
- Dets bidrag er vigtigt for fællesskabet, - Det er herigennem, at det oplever sin spirende demokratiske stemme
- Legen og en legende tilgang er udgangspunktet for livet i Dagplejen
- Dets potentiale er uanede
- Dets hensigter har altid grobund i noget for barnet
- Der er fokus på det, der virker for barnet – det får positiv og anerkendende feedback
- Det støttes i sin tro på sig selv og sin læring
- Der er stressfri start på livet
- Det bliver set og hørt og forstået i anerkendende relationer
- Det guides til at se muligheder fremfor begrænsninger
- Det er med i fællesskaber, der leder det frem til forpligtende relationer og demokrati
- Det mødes med tillid, respekt, dialog og ligeværdighed
- Der lyttes til børnene og de tages alvorligt
- Der tilbydes forskellige typer af lege og læringsrum, som støtter børnenes forskellige behov.
- Der er en nysgerrighed til det enkelte barns initiativer
- Dets intentioner værdsættes

Dannelse

Vi ser dannelse som tillærte evner og at noget er ”dannet”, - dvs. at noget er gjort, dannet, tilvirket. Det kan både betyde alt fra gode sociale spilleregler til en bestemt prægning i personligheden. Vi ser det også som det, der er tilbage, når vi har glemt, hvad vi har lært. Dannelse handler derfor, for os, om en forandring i barnets personlighed, som har fundet sted, - eller som har mulighed for at finde sted.

Dagplejeren støtter børnenes dannelse ved at:

- Anerkende barnet som det er, støtte op om dets initiativer og støtte det videre på sin vej
- Vise og anerkende børnenes forskellige sider af deres personlighed
- Støtte barnet i at prøve nye ting og at være nysgerrig overfor livet
- Det bliver præsenteret for mange forskellige kulturelle tilbud indenfor musik, kunst, dans, sport osv.
- Sikre, at barnet bliver lyttet til, set, hørt og respekteret, som det lille spirende menneske, det er. Dvs. at der bliver taget udgangspunkt i barnets intentioner og at der bliver lagt mærke dets signaler
- Barnet hjælpes med at se og forstå andres intentioner og signaler, bl.a. ved at dagplejeren sætter ord på det, som foregår

- Det støttes til at indgå i fællesskab og få oplevelser af demokrati fx ved at det har valgmuligheder afstemt dets alderstrin
- Give tid og have tålmodighed, fremfor "opdragelse". Fx ved at afstemme, at guide/hjælpe på vej og ved at være opmærksom på sprogbrug og betoning
- Gøre sig umage med at forstå barnet og dets handlinger

Børnefællesskaber

Vi arbejder med relationskompetence, som er grundlaget for gode sociale fællesskaber, bl.a. ud fra ICDP. Målet er at alle børn får mulighed for aktiv deltagelse og samspil i børnefællesskaber. Samt at børnene viser tegn på, at det er sjove og spændende aktiviteter og lege, som de gerne vil være deltagende i.

De sociale færdigheder kommer ikke af sig selv. De spejles, imiteres og læres i fællesskaber. Børnene ser på de voksne og lærer af dem samt på de andre børn og øver sig sammen med dem. Barnet øver sig på både at være den, der følger trop, og når de bliver modige og fantasifulde at være den, der tager initiativer og udvikler legen. Børnene har brug for, at de voksne er nærværende og opmuntrende.

I Dagplejen er der en lille børnegruppe i det kommunale dagplejehjem. Børnene er i en større børnegruppe i legestuen, i flerbørnshusene og i gæstehusene. Det giver mulighed for både at lege i små og i lidt større grupper.

Legen i gruppen giver mulighed for at knytte venskaber og indgå i relationer til mange forskellige børn; ældre og yngre, piger og drenge og børn fra forskellige familier, kulturer og interessefællesskaber.

Dagplejeren støtter børnene i at skabe børnefællesskaber ved at:

- Støtte og opmuntre børnene i at tage initiativ til leg og relationer med andre børn
- Finde balancen mellem at barnet har fokus på de andre børns behov og på dets egne behov
- Planlægge aktiviteter og lege, som involverer alle/flere børn
- Planlægge aktiviteter og lege, hvor barnet henholdsvis kan være den, som følger et andet barn, og den, som tager initiativ
- Vokseninitierede aktiviteter, hvor barnet henholdsvis har en fremtrædende rolle i aktiviteten og en mere lyttende og understøttende rolle

Leg

Dagplejen skal sikre gode legemuligheder for alle børn, både i dagplejehjemmet, i legestuerne, i flerbørnshusene og i gæstehusene. Ligesom det også gælder udelivet; hvad enten det er i dagplejehaver, på legepladser m.v.

Legen er ikke noget, som kommer af sig selv. Børnene har altid leget de ting ind, som senere blev vigtige færdigheder for dem, så de kunne klare sig i livet. Men de har brug for først at "se" tingene gjort og at få inspiration, før de selv kan "lege" tingene.

Legen indebærer som ofte en følelse af glæde - "flovtilstand", hvor vi glemmer tid og sted og er fuldt optaget af aktiviteten for dens egen skyld, og er dybt engageret.

Det er en kunst at være god til at lege, og der er mange ting barnet skal øve sig i at mestre, fx dialog, fleksibilitet og det at kunne føre og følge.

Børns venskaber opstår, når de opdager, hvad de kan lære af hinanden i legen.

Vi observerer, hvad børnene er optaget af i legen, og hvad vi kan hjælpe børnene med i læreprocessen.

Dagplejeren støtter børnene i at udvikle legen ved at:

- Være støttende, observerende og nærværende ift. aktiviteter, som kan føre til leg og som børnene spontant selv begynder "at lege"
- Vejlede, støtte, og deltage i legen, så legen udvikler sig på barnets/børnegruppens præmisser
- Være bevidst om ikke at overtage legen, men at støtte op om barnets egne initiativer m.v.
- Alle dagligdags aktiviteter kan blive til leg, - hvis vi har en legende tilgang til dagligdagslivet og vi giver tid til, at barnet selv kan gøre tingene
- Sætte rammerne op for legen, dvs. organisere tid, rum og de materielle ting, som kræves for at legen kan udfolde sig
- Sikre, at barnet får fælles erfaringer, som kan inspirere til forskellige former for lege
- Sikre et legemiljø, hvor alle børn har deltagelsesmuligheder
- Tage initiativ til leg og selv at være aktiv i legen indtil børnene "selv tager over"
- Støtte børnenes egne initiativer til leg
- Interessesfællesskaber om leg og legetøj kan være med at samle børnegruppen
- Barnet får mange muligheder for at spejle sig og lader sig inspirere sig af dagplejerne og de andre børns lege og gøremål

Læring

Børn tilegner sig verden gennem deres sanser. Barnet lærer ved at gøre sig erfaringer i aktiviteter, i handlinger og i adfærd. Børn lærer igennem relationer og kommunikation. Jo flere af barnets sanser, der er aktive i læreprocesserne, jo mere lærer barnet.

Vi arbejder med at understøtte barnets læring og være opmærksomme på ikke at begrænse deres muligheder for læring. Her tillægges det at være selvhjulpel stor betydning.

Vi vil gerne blive dygtigere til at arbejde didaktisk, hvilket betyder vi gerne vil arbejde med mål for børnenes læreprocesser og børns læring.

Derudover arbejder vi med refleksion over egen læring, positionering og faglige udvikling

Dagplejeren støtter børnene i læring ved at:

- Tage udgangspunkt i barnets egne læreprocesser, følge dets spor og interesser, samt give det tid til selv at få erfaringer med at gøre tingene
- Skabe rammerne for rige og mangfoldige erfaringsoplevelser
- Barnet selv får lov til at gøre alt det, som det selv kan gøre
- Barnet bidrager til egen og andre børns læring
- Støtter op om barnets nysgerrighed, så barnet får erfaringer med det, som er i fokus.

Læringsmiljø

Her er der især fokus på dagplejerens betydning for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det er den voksne, som rammesætter og skaber læringsmiljøet.

Det pædagogiske læringsmiljø foregår hele dagen og skal tænkes ind i dagligdagens rutiner og aktiviteter.

Dagplejeren skaber læringsmiljøet ved at:

- Skifte imellem børne- og vokseninitierede aktiviteter
- Skifte imellem planlægning og frie udfoldelsesmuligheder indenfor afgrænset rammer
- At tage udgangspunkt i børnegruppens interesser, kunnen og mestringsniveauer
- Sikrer at alle børn har deltagelsesmuligheder i læringsmiljøet
- Støtte op om et læringsmiljø, hvor en legende tilgang er det absolut centrale i alle handlinger
- Skabe et læringsmiljø hvor alle dagligdags rutiner bliver set som det centrale læringsmiljø

Forældresamarbejdet – bl.a. om barnets læring

Samarbejdet mellem dagplejer og forældre er tæt og bygger på fortællinger fra barnets hverdag. Der bliver dagligt udvekslet oplysninger mellem forældre og dagplejer, som giver det bedste grundlag for at forstå barnet og have viden om dets liv på de to forskellige arenaer; hjemmet og i dagplejen.

Dagplejeren drøfter desuden barnets udvikling, trivsel og læring, som underbygges af daglige fortællinger om barnets liv i dagplejen.

Dagplejeren oplever, at forældrene er glade for de tilbagemeldinger, som de får fra dagplejeren og at forældrene kan støtte op om den udvikling, som foregår i Dagplejen, hjemme. På samme måde kan forældrenes fortællinger om barnet, kvalificere dagplejerens arbejde med barnet i Dagplejen.

Forældresamarbejdet foregår i en tryk og tillidsfuld tone, hvor der er fokus på at støtte barnets trivsel, udvikling og læring i fællesskab. At det daglige samarbejde er godt betyder, at det er lettere at drøfte lidt sværere ting, hvis de opstår. Det kan både være, at dagplejeren og den tilsynsførende pædagog har en formodning om, at barnet måske har brug for ekstraordinær støtte eller at familien gennemlever kriser, som påvirker barnets adfærd og tryk.

Dagplejeren sikrer det gode forældresamarbejde, i tæt samspil med den tilsynsførende pædagog, ved at:

- Fortælle forældrene om barnets dag i Dagplejen, - både om små og store ting
- Spørge forældrene til barnets liv i hjemmet; fx om de har haft en god weekend, om barnet har sovet godt, om barnet har spist m.v.
- Spørge ind til de ting, som forældrene selv fortæller og huske at gøre det løbende
- Fortælle forældrene om barnets udvikling i Dagplejen
- Fortælle om barnets lege med de andre børn
- Være empatisk og gøre en indsats for at forstå forældrene, især hvor det kolliderer med dagplejerens egne meninger og holdninger
- Være lyttende og anerkendende ift. forældres egen viden om deres barn
- Samarbejde med forældrene om deres barns psykiske udvikling
- Vise respekt for, at det er deres børn og dem der kender dem bedst
- Taler om, at vi ser og samarbejder med deres barn i en anden relation og kontekst end i hjemmet, og at dette kan betyde, at vi ser noget andet

Den tilsynsførende pædagog rolle i forældresamarbejdet er:

- At være garant for at sikre den pædagogiske kvalitet i dagplejen
- At invitere forældrene til "dialog møde" med dagplejeren og pædagogen (nogen kalder det 2 års samtale.....), hvor der tales om barnets trivsel og udvikling samt børnehaven
- At understøtter gennemsigthed ift. pædagogik, bl.a. ift. arbejdet med læreplaner og andre metoder
- At gennemføre samtaler med forældre om barnet sammen med dagplejeren
- At være tilgængelig og i løbende dialog ift. praksis og det arbejde der foregår

- At sikre, at forældresamarbejdet tager sit afsæt i respekt for forældrenes viden, åben dialog, lytte og spørge ind

Børn i udsatte positioner

Dagplejens lille og nære miljø giver gode muligheder for at rumme og sikre et udviklende børneliv - også for børn i udsatte positioner.

Dagplejen rummer almene pladser og basispladser. Nogle børn er inkluderet i den almene dagpleje og andre er visiteret til en særlig basisplads.

I samarbejde med relevante fagpersoner og familien, tager dagplejeren og den tilsynsførende pædagog udgangspunkt i en helhedsorienteret indsats omkring barnets trivsel, læring og udvikling.

Dagplejeren og den tilsynsførende pædagog er løbende opmærksom på det enkelte barn og på, om barnet viser tegn på mulig udsathed. Dagplejeren drøfter løbende de enkelte børn med den tilsynsførende pædagog, - herunder hvis et barn ændrer adfærd, viser tegn på mistrivsel eller ikke udvikler sig som forventet.

Den tilsynsførende pædagog og dagplejeren samarbejder omkring børn i udsatte positioner blandt andet ved at:

- udarbejde handleplaner
- understøtte alle børns deltagelsesmuligheder for at være en del af livet i Dagplejen; herunder indgår i børnefællesskaber i legestuen og i gæstehuset.
- give børnene mulighed for at deltage på det niveau, der passer til barnet
- dagplejerne er bevidste om deres positionering ift. børnegruppen og det enkelte barn
- have sin opmærksomhed rettet på barnet og at guide barnet ved behov
- planlægge aktiviteter og lege, med udgangspunkt i den pågældende børnegruppe
- udfordre alle børn inden for zonen for nærmeste udvikling
- den voksnes fokus er med et ressourcefokuseret og udviklingsstøttende afsæt

Det handler som udgangspunkt om, at børn i udsatte positioner skal udfordres og opleve mestring i forbindelse med børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter på lige fod med alle andre børn i vores dagtilbud.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

I dagplejen bruger vi lokalsamfundet aktivt, bl.a. parker, naturområder, legepladser, biblioteker, plejehjem m.v. Vi bruger kulturelle tilbud, såsom teater, museer osv.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Der er konstant opmærksomhed på arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagplejen.

Der lægges vægt på, at Dagplejen er et hjemligt miljø, både hos dagplejere i eget hjem, i lege-stuerne, i flerbørnshusene og i gæstehusene.

I det psykiske arbejdsmiljø tilrettelægger vi arbejdet med børnene i grupper, så der er plads og rum til at det enkelte barn trives og udvikles gennem følgende:

Vi er opmærksomme på den anerkendende tilgang til hinanden og den gode kommunikation.

Vi vægter æstetik højt. Vi dokumenterer børnenes aktiviteter og kreationer.

Vi skaber og tilpasser de fysiske rammer efter de pædagogiske mål. Disse kan ændre karakter efter børnenes interesser, hvilket skaber genkendelighed, fordybelse og tryghed.

Vi er medskabere af det gode miljø for både børn/forældre/hinanden.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

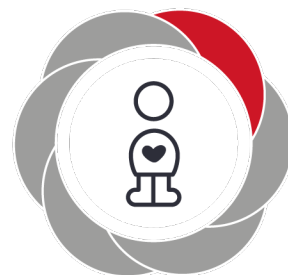
Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Barnets alsidige og personlige udvikling

Vi støtter barnets alsidige og personlige udvikling ved at:

- Styrke barnets selvværd/selvtillid og selvhjulpenhed igennem alle dagens aktiviteter.
- Barnet oplever positiv tilknytning til sin/sine dagplejere samt omsorg og tryghed i relationer mellem alle voksne og børn, det tilbringer tid sammen med i Dagplejen
- Barnet bliver støttet til at gennemføre aktiviteter, som det godt kan selv
- Det oplever, at det gennem hele dagen har mulighed for at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden på mange forskellige måder og sammen med andre børn – både i den lille gruppe samt i en lidt større gruppe af børn fx i legestuen samt ved besøg i andre huse
- Det støttes til at udfordre dets nærmeste udviklingszone og sin nysgerrighed
- Styrke dets nysgerrighed og lysten til at tage initiativer gennem aktiviteter inde og ude
- Det støttes sprogligt til at udtrykke sine følelser, behov og oplevelser
- Det støttes til at udvikle og bevare sin glæde ved at bruge kroppen
- Det støttes til at blive bevidst om sin krop og om at bruge sin krop og til at lytte til kroppens signaler
- Barnet oplever, at dets grænser respekteres, samt guides i at respektere andres grænser
- Det udvikler fællesskabsfølelse og lærer at knytte og udvikle venskaber
- Det får mange forskellige sanseoplevelser i naturen og oplevelser ved årstidernes skiften
- Det lærer at respektere og passe på naturen
- Barnets opmærksomhed skærpes omkring klimaet og fx ved at affaldssortere, rydde op efter sig og andre i naturen
- Barnet får mulighed for at udvikle og udfolde dets fantasi
- Det får forskellige musiske og kulturelle oplevelser
- Det oplever traditioner og får kendskab til forskellige måder at fejre kulturelle begivenheder på
- Barnet mødes med en positiv og anerkendende tilgang, som er præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed.
- Barnet gives tid til at blive selvhjulpen og får herigennem succesoplevelser
- Barnet gives plads til at fejle og opmuntres til at forsøge igen
- Dagplejeren er opmærksom på hvor barnet er rent udviklingsmæssigt og på, hvor det er på vej hen
- Det støtte til at prøve og gentage aktiviteter, til det mestrer aktiviteten samt til at prøve nyt
- Dagplejerne ser og støtte barnet – og undlader at overtage barnets aktiviteter
- Dagplejerne deler barnets begejstring – glæde – følelser
- Dagplejeren går foran – ved siden af – bagved afhængigt af behovet
- Dagplejeren følger barnets spor
- Læringsmiljøet understøtter samspil og tilknytning
- Det pædagogiske læringsmiljø understøtter, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer
- Der arbejdes med en stadig udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelses muligheder, hvilket forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod, og kompetencer til deltagelse

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Vi støtter barnets sociale udvikling ved at:

- Barnet oplever sig respekteret og mødt som det lille menneske, det er
- Skabe rammer og muligheder for, at barnet oplever og respekterer egen og andres grænser
- Dagplejerne lytter til barnet og respekterer dets måde at udtrykke sig på
- Barnet lærer at sætte ord på sig selv
- Det lærer at sætte ord på, når der er konflikter og lærer at løse konflikter
- Det oplever medbestemmelse i løbet af dagplejedagen
- Dagplejeren sætter ord på egen behov og egne grænser
- Barnet oplever fællesskabsfølelse ved at have mange deltagelsesmuligheder sammen med andre børn og dagplejere
- Det lærer at vente på tur, at lytte til hinanden, turtagning m.v.
- Det indgår i mange forskellige fællesaktiviteter og lege med andre børn og dagplejere
- Det lærer at knytte venskaber
- Det oplever en ordentlighed og respekt gennem hele dagen i dagplejen
- Det oplever nærværende voksne, som igangsætter lege og aktiviteter

- Barnet oplever, at det guides i samspillet med andre"
- Barnet oplever, at der sættes ord på, når det ikke selv er i stand til det
- Det oplever demokrati og medbestemmelse
- Det oplever at børnefællesskaber har betydning på livet i dagplejen, fx ved at de større børn hjælper de mindre børn
- Barnet oplever både større og mindre grupper – med og uden aldersspredning

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Vi støtter barnets kommunikation og sprog ved at:

- Barnet lærer at udtrykke og aflæse følelser, behov og oplevelser – både verbalt og non-verbalt
- Lytte til barnet og se dets signaler og reaktioner
- Dagplejeren ser barnets behov og sætter ord på dem
- Dagplejeren sætter ord på barnets følelser, behov, kropssprog og oplevelser
- Dagplejeren er nærværende og empatisk overfor barnet og sætter ord på, hvad der sker i relationen – og også i relationerne med de andre børn i børnegruppen
- Der er sammenhæng mellem ord, handlig og kropssprog
- Barnet bliver dagen igennem støttet til dets sprogforståelse og til at sætte ord på verden
- Barnet lærer at sætte ord på konkrete og begreber
- Der bliver sat ord på og benævnt de ting, som foregår og på de ting, der bliver brugt
- Lade barnet selv komme med initiativer – og undlade at gribe ind for hurtigt
- Holde samlinger som en del af ritualerne i dagplejen – hvor det kan lære at sætte ord på sig selv i et fællesskab, selv at være det, som ”er på” og at lytte til andre som ”er på”
- Læse sammen med børnene – bl.a. dialogisk læsning, hvor barnet bliver inddraget i fortællingen ved at spørge ind og lade børnene afbryde

- Gennemføre aktiviteter sammen med børnene – som at synge, lege med rim og remser, sproglege m.v.
- Lege med ord i alle dagligdagsaktiviteter
- Sætte ord på dagligdagsaktiviteter som fx ”henter du bolden”, ”dækker du bord”, ”giver du mig tallerkenerne”
- Give barnet mulighed for at opleve skriftsproget i fx bøger, navneskilte m.v.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Vi støtter barnets udvikling af dets krop, sanser og bevægelser ved at:

- Støtte barnet i alle hverdagsaktiviteter til at bevare glæden
- Barnet skal have stimuleret sin labyrintsans fx ved at rulle på bold, dreje rundt, rulle, gyng, slå kolbøtter m.v.
- Barnet i stort omfang får lov til at bruge sin krop, når det passer – som fx at gå ved siden af barnevognen
- Gennemføre forskellige motorik- og rytmikforløb som fx forhindringsbane, gymnastik, sanglege m.v.
- Skabe muligheder for at kunne klatre, hoppe, løbe, rulle, slå kolbøtter, cykle, tumle, spille bold m.v.
- Daglejeren sætter sig selv i spil fx ift. tumleture, gymnastik, styrketræningsøvelser m.v.
- Barnet får kendskab til sin krop og udvikler bevidsthed om den – fx ved at lære hvad dele på kroppen hedder, synge om kroppen, tegne kroppen m.v.
- Barnet har mulighed for at bruge dets forskellige sanser ved fx vandlege, sanse forskellige materialer, smag mange forskellige ting og at få mange forskellige smagsoplevelser
- Lade barnet få oplevelser, hvor dets sanser udfordres som fx kilde med fjer, isterning i hånden, høre mange forskellige lyde m.v.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Vi støtte at barnet gør sig erfaringer med natur, udeliv og science ved at:

- Give det mulighed for mange forskellige oplevelser i naturen
- Bruge naturen aktivt, fx plaske med vand, hoppe i vandpytter, samle og kaste med blade, lave mudder, kigge på dyr, dufte og smage på naturen, løfte sten og se, hvad der gemmer sig under m.v.
- Opleve de skiftende årstider fx kælke om vinteren, plante om foråret, gå barfodet om sommeren, høste grøntsager om efteråret
- Sætte forskellige frø til spiring fx karse
- Lære barnet om klima – affaldssortering, samle skral op, putte skral i skraldespanden udenfor, at slukke for lyset m.v.
- Lære barnet at omgå dyr på en respektfuld måde

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

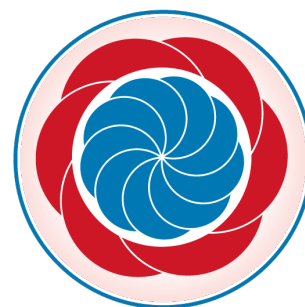
1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Vi støtter barnets erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab ved at:

- Lege med barnet
- Sætte kreative processer i gang
- Dagplejeren viser sin glæde og sit engagement ved arrangementer og aktiviteter
- Barnet har adgang til forskellige materialer som farver, tuscher, papir, pap osv.
- Barnet får erfaring med fx modellervoks, trylledej, lege med kartoffelmel
- Tage naturen med og bruge den
- Præsentere barnet for mange forskellige musikgenrer
- Teaterbesøg, bibliotek, museer m.v.
- Bruge de gratis kulturelle tilbud, som kommunen har; fx børnejazz, marionetteater m.v
- Fejre højtider - fødselsdage, fastelavn, jul, påske....

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Der er metodefrihed i Dagplejen set i forhold til, hvilken en metode, som den enkelte dagplejegruppe og hus vil anvende til dokumentation af arbejdet med læreplanen.

Pt. anvendes der mest to forskellige metoder:

Den ene er skemaer, som er knyttet op på denne læreplan. Der er fire forskellige skemaer. De tre første skemaer knytter sig op til det pædagogiske grundlag:

Et som indeholder temaerne: Barnesynet, dannelse, børnefællesskaber, leg, læring og læringsmiljøer.

Et som indeholder temaet: Forældresamarbejdet.

Et som indeholder temaet: Børn i udsatte positioner.

Det fjerde skema knytter sig til de seks læreplanstemaer.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Den enkelte legestuegruppe/teamet i husene vælger hvilken metode, de vil arbejde med læreplanen ud fra. Dokumentation for arbejdet med læreplanen lægges af den enkelte legestuegruppe/team i husene på AULA.

Den tilsynsførende pædagog og legestuegruppen/teamet i husene evaluerer i forbindelse med udarbejdelsen af årsrapporten arbejdet med læreplanen. Denne årsrapport og evaluering indgår i en årlig tilsynsrapport, som lægges offentligt tilgængeligt.